

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

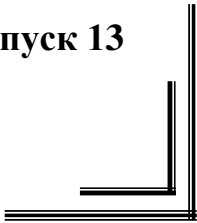

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 13

Рівне - 2019

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 13. – Рівне: РДГУ, 2019. – 169 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 30 травня 2019 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

УДК 159.923.2-057.875

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В
СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ****Болюх Тетяна, здобувач ОС «бакалавр», РДГУ***Керівник: Джеджера О. В., викладач*

В усі часи існування люди задаються питанням «Яке місце я займаю у цьому світі?», «Ким я є у тій чи іншій суспільній групі?». В концепції розвитку сучасного суспільства можна визначити що для людини котра шукає власне місце в інформаційно складному та доволі вимогливому світі дуже важливо бути висококваліфікованим фахівцем своєї справи, усім відомо, що професіоналізм формується протягом багатьох років праці та вдосконалюється в подальшому житті людини. А наше суспільство настільки швидко розвивається та винаходить шляхи вдосконалення, що молодь наштотується на труднощі у виборі напрямку саморозвитку та самореалізації. Тому формування даного процесу найкраще відбувається під час вибору студентами своєї майбутньої професії, до того ж можна сказати, що у психології виникає таке складне завдання, як визначити пошук шляхів розширення простору для само ідентифікації, самоусвідомлення, самовдосконалення та надання для людини засобів самореалізації.

Велика кількість науковців, вивчає ідентичність кожного з нас у суспільстві. Натомість кожен з нас ідентифікує себе з певними соціальними спільнотами кожного дня, іноді навіть не усвідомлюючи цього. Відомо, що «ідентичність» як поняття зародилося в психіатрії, а саме, в контексті феномена «кризи ідентичності». Як так, ідентичність увійшла до психології завдяки американському психоаналітику Еріку Еріксону, який вказав на те, що криза ідентичності є нормальним явищем розвитку особистості.

Кожна із психологічних шкіл які вивчають професійну ідентичність, мають своє бачення даного поняття, та вбачають різне трактування даного феномену. Соціальна і особиста ідентичність є основними видами у сучасній психології. А професійна ідентичність є затребуваним видом в умовах вивчення соціальної ідентичності. Саме поняття професійної ідентичності трактується як усвідомлення людиною своєї приналежності до професійного співтовариства та професії в якій вона вирішила себе реалізувати.

Порівнюючи термін «професійна ідентичність» із певними поняттями психології, такими як: професіоналізм, професійний статус, професійний саморозвиток та інші, можна дійти такої думки, що вони певним чином дублюються. Так, між ними існує певна схожість, але водночас кожне із них має свій зміст. Професійна ідентичність виражається у зв'язках особистісних характеристик, які надають орієнтацію в світі професій, який

реалізує особистий потенціал людини у її професійній діяльності. Показником професіоналізму є професійна ідентичність яка вибудовується в процесі самовизначення.

Ідентичність в процесі особистісних новоутворень в загальному виді виділяється як стійке переживання тотожності Я у просторі та часі. Уже протягом довгого відрізка часу твердження яке вказує на становлення особистості і формування Я-образу, не піддається сумнівам, тому, що відбувається в процесі життя людини, і зумовлене великою кількістю чинників. Люди виділяють реальну професійну концепцію – яка виражається уявленнями особистості про самого себе, як про професіонала, та ідеальну Я-концепцію, яка виражається в професійному бажанні та сподіваннях людини.

На думку М. Павлюк, сам феномен професійної ідентичності, є багатомірним та доволі складним. Що вказує на те, що професійна ідентичність не в змозі мати якогось одного показника чи універсального критерію. І кожен із науковців які вивчали і вивчають даний феномен, виділяють свої якоюсь мірою несхожі з іншими думки, критерії, показники [1].

Особистість у професійній орієнтації за визначенням Маркової А. К., виступає як суб'єкт діяльності, суть якої полягає у підготовці до професійного самовизначення [2]. Свідомість професійного самовизначення вбачається в аналізі людиною об'єктивних та суб'єктивних умов професійного самовизначення, самостійним прийняттям рішень які допомагають визначенню професії та професійної освіти. Складова персоналізації вбачає в собі спостереження, уявлення себе та привласнення майбутньої професії.

Під час підготовки майбутніх фахівців своєї справи, професійна ідентичність виділяється предметом становлення, складовою концепції підготовки людини у закладах освіти. У період фахової підготовки засвоюються не лише набуті знання, а й формуються навички, уміння, здійснюється професіогенез, що вбачає в собі формацію професійної ідентичності.

Сучасне суспільство настільки швидко розвивається та вдосконалюється, що молоде покоління натикається на труднощі у напрямку саморозвитку та самореалізації. Тому професійна ідентичність відображається у зв'язках особистісних характеристик. А в період підготовки майбутніх фахівців, професійна ідентичність постає предметом становлення, складовою концепції підготовки молоді у закладах освіти.

Список використаних джерел:

1. Гарбузова Г.В. Социально-профессиональная идентичность будущих специалистов как предмет педагогического анализа / Г.В.

- Гарбузова // Актуальные проблемы педагогики и образования. – Брянск : Изд-во БГУ, 2005. – С. 106-108
2. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. – М., 2006. – 402 с.
 3. Румянцева Т.В. Психодинамические основы идентичности : [учеб. Пособие для вузов] / Т.В. Румянцева. – Ярославль : Яр ГУ, 2009. – 204 с.

УДК 159.923.2-053.6

ФОРМУВАННЯ Я-ОБРАЗУ КРИЗЬ ПРИЗМУ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ У СТАРШОКЛАСНИКІВ

Валага Ольга, здобувач ОС «бакалавр», РДГУ

Керівник: Рудь Г.В., кандидат психологічних наук, доцент

На сучасному етапі розвитку психологічної науки в нашій країні однією з найбільш актуальних є проблема розвитку образу «Я», як важливого компонента професійного вибору старшокласників. Адже в наш час профорієнтаційна робота суттєво відстає і старшокласники обирають професію під впливом батьків, значущих дорослих, однолітків, друзів, не беручи до уваги свої здібності та нахили. Також проблемою є те, що найчастіше обираються престижні професії, які в подальшому, після закінчення ВНЗ не будуть мати змоги реалізувати, або в старшокласників не підтвердяться очікування про дану професію.

Проблеми «Я-концепції» розглядали як вітчизняні, так і іноземні психологи. У західній психології, найповніше розкрив поняття «Я-концепції» Девір Майєрс. «Елементи вашої Я-концепції – переконання, за допомогою яких ви визначаєте себе, являють собою ваші Я-схеми. Наші Я-схеми – наше сприйняття самих себе як спортивних, занадто товстих, розумних або яких-небудь ще». Найповніше методологічні основи дослідження самосвідомості в рамках діяльнісного підходу сформулював С. Л. Рубінштейн, підкреслюючи, що особистість, як свідомий суб'єкт усвідомлює не тільки навколишнє, а й себе в своїх відносинах з оточуючими. Також питаннями самосвідомості займалися наступні вчені: М.О. Мдивані, А.В. Шишкова, О.В. Лаврова, С.Л. Рубінштейн, А.Н. Леонтьєв, Л. С. Виготський.[2, с. 41]

В ранньому юнацькому віці підліток починає усвідомлювати свою особливість і неповторність, в його свідомості відбувається поступова переорієнтація з зовнішніх оцінок (переважно батьківських) на внутрішні. Таким чином, поступово формується своя «Я-концепція», яка сприяє

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Структурний аналіз кар'єрного самовизначення особистості майбутнього психолога	4
Артемова О. Динаміка ціннісно-сислової сфери майбутніх психологів у процесі професійного навчання.....	6
Базиліук О. Творчий потенціал особистості як передумова її професійної самореалізації	8
Бігун Л. Психологічні особливості формування лідерських якостей у майбутніх психологів	11
Блищик Ю. Психологічні особливості адаптації до шкільного навчання людей з обмеженими можливостями	12
Болюх Т. Формування професійної ідентичності в студентському віці	15
Валага О. Формування Я-образу крізь призму професійної спрямованості у старшокласників	17
Воронко В. Дослідження і корекція перфекціонізму серед студентства	19
Гесаль О. Самоповага як чинник академічної успішності старшокласника	22
Главінська Е.С. Малюноква терапія як ефективний метод подолання агресивності молодших школярів	24
Гойко Я. Переживання як критерій об'єктивації емоційної сфери особистості	25
Головенко А. Психологічна готовність молоді до шлюбу	27
Голубчикова М. Психологічні аспекти сексуальності сучасної молоді	29
Гордійчук К. Експериментальне дослідження психологічних особливостей особистісно-професійного становлення старшокласників	31
Джеджера О. Індивідуальні особливості емоційного переживання студентами екзаменаційного стресу	33
Дідус Т. Феномен смисложиттєвих орієнтацій особистості	35
Євтушок Б. Використання казкотерапії у психологічній допомозі дітям, які переживають горе	38
Забегаліна Д. Основні психологічні детермінанти й чинники виникнення та розвитку тривожності і страху у підлітковому віці	40
Загуляєва В. Особливості міжособистісних взаємин з ровесниками у підлітковому віці	43
Зайцева О. Відмінності у структурі мотивації вибору професії мешканців міст і сіл	44
Зайченко І. Роль комунікативних здібностей у процесі формування особистості старшокласників	47
Зелена І. Соціальна адаптація військовослужбовців та їх сімей	49

Каламбет А. Інклюзивна свідомість людей в сучасному суспільстві	52
Капуцьян Я. Комунікативний вплив ЗМІ як чинник зміни особистісних настановлень	54
Кобзар З. Фактори розвитку агресивності у студентів	56
Ковальчук М. Психологічні особливості самооцінки у студентів	58
Комарніцька О. Психологічні особливості відповідальності у юнацькому віці	56
Корчак А. Психологічні особливості психосоматичних проявів особистості в умовах емоційної напруги	62
Крук С. Психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту в юнацькому віці	65
Кужель Н. Корекція аутичного поведінкового спектру проявів методами арт-терапії у дітей з особливими потребами	67
Лавренчук К. Самооцінка як психологічний феномен	69
Максимчук І. Особливості каузальної атрибуції в ситуації міжособистісного конфлікту (на матеріалі дослідження старшокласників)	71
Мартинюк А. Діагностика емоційного стану старшокласників перед ЗНО	73
Мартинюк Т. Дослідження і корекція фрустраційних станів у студентів	75
Мельник А. Індивідуально-стильові чинники переваг у застосуванні способів психологічного захисту	78
Мельник І. Вплив емоційних станів страху на особистість студентів	81
Миколайчук Ю. Основні аспекти вивчення емпатії у психологічній науці	84
Миркун Н. Вікові особливості точності та адекватності міжособистісного сприймання	86
Мислінчук Ю. Психоаналіз чинників формування низької самооцінки у юнацькому віці	89
Михайлова І. Дослідження психологічних особливостей динаміки впливу самосвідомості на ставлення особистості до себе та соціуму	91
Михайлова Т. Індивідуально-психологічні чинники агресивності молодших школярів	94
Новорок А. Психологічні особливості дослідження емоційно-вольових якостей молодшого школяра	96
Остапчук К. Психологічні особливості самооцінки у підлітків	98
Остігова А. Вікові особливості змісту стереотипів соціального сприймання	101
Павлусь В. Психологічні особливості ціннісно-мотиваційної сфери в юнацькому віці	103
Петренко А. Дослідження і корекція конфліктної поведінки серед студентів	105

Петрова-Ніколайчук О. Особливості прийняття рішень старшокласниками в ситуаціях морального вибору	108
Покотило Б. Психологічний супровід інклюзивних дітей	110
Пошковська А. Психологічні особливості креативного мислення молодших школярів	112
Романюк О. Розвиток емпатії практичних психологів в процесі професійного становлення	114
Савуляк В. Групове фокусоване інтерв'ю у контексті практичної підготовки майбутніх психологів	118
Савуляк В. Копінг-стратегії студентської молоді: особливості, шляхи корекції	119
Семенюк О. Психологічні особливості формування мотиваційного компонента моделі підготовки юнаків до трудової діяльності	121
Синчук Т. Психологічні чинники соціально-психологічної адаптації студентів-психологів	122
Сімчук А. Подолання невпевненості в стресових ситуаціях	124
Скалка І. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери сучасних підлітків	126
Слабецька Д. Психологічні чинники конфліктів у студентській академічній групі	128
Сочинська Р. Психологічний зміст та структура творчого потенціалу особистості	130
Сукнацька А. Психологічні детермінанти подолання почуття самотності в юнацькому віці	133
Сульжук Т. Захисні механізми психіки у підлітків з девіантною поведінкою	135
Тарадайник Д. Дослідження і розвиток рефлексії у юнацькому віці	138
Хомич В. Фактори формування соціально-психологічного клімату в студентській групі	141
Хомік Т. Теоретичні аспекти проблеми формування стресостійкості юнаків	142
Хрипонюк І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	144
Чалайдюк К. Готовність майбутніх психологів до професійної діяльності: теоретичний аналіз проблеми	146
Чмуневич Н. Особливості розуміння феномену свободи в підлітковому та юнацькому віці	148
Шатковська О. Вплив гендерних стереотипів на особливості спілкування сучасної молоді	151

Шахрайчук І. Феномен поняття «ціннісні орієнтації» у психологічній науці	152
Шевлюк В. Психологічні особливості переживання почуття самотності у юнацькому віці	154
Шевчук О. Психологічні особливості прояву сором'язливості у юнацькому віці	157
Шоха Т. Особливості розвитку мотиваційної сфери молодших школярів	160
Шумак Ю. Особливості міжособистісної взаємодії в групах дітей з особливими потребами	162
Якимчук М. Психологічні аспекти прийняття рішень при виборі майбутньої професії студентів-психологів	163

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 13

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 2.06.2019 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 9,7. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету